

N:o 30.

Ank. till Riksd. kansli den 22 mars 1904, kl. 3 e. m.

*Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af
15 kap. 22 och 24 §§ strafflagen.*

Lagutskottet har till förberedande behandling emottagit en inom Andra Kammaren af herrar *Hjalmar Branting, F. W. Thorsson, Nils Persson* och *Viktor Larsson* afgifven motion, n:o 77, af följande lydelse:

»Vid 1899 års riksdag frambars af hr P. Pehrsson i Åkarp en motion om sådan ändring i §§ 22 och 24 i strafflagens kap. 15, att redan försöket att med våld eller hot tvinga någon skulle beläggas med samma straff som det fullbordade brottet, n. b. endast i det särskilda fall, att försöket gått ut på att tvinga någon till deltagande i arbetsinställelse eller att hindra någon att återgå till arbete eller att öfvertaga erbjudet arbete. Tillika skulle sådant försök läggas under *allmänt åtal*.

Det dåvarande lagutskottet fann visserligen, att »man redan nu ingalunda saknar möjlighet att få den, hvilken genom dylika medel sökt utöfva tvång mot annan, befördrad till ganska allvarsamt ansvar». Men utskottet fann sådant våld eller hot vara af så »särskildt brottslig och för samhällets lugna ekonomiska utveckling vådlig» karaktär, att man gärna gick med om den föreslagna skärpningen. Visserligen vore sådant »likställande af försöket med det fullbordade brottet af vår

lagstiftning i regel icke erkändt», men staten hade »ett bjudande intresse af att ingripa strängt straffande uteslutande med hänsyn till farligheten i viljan» i sådana fall. Man borde på detta sätt »söka stäfja det ofog, som fackföreningar och strejkledare bedrifva» samt skydda »välsinnade» arbetare mot »obehöriga sidoinflytelser».

Mot detta utlåtande var reservation anmäld af herrar Husberg, Fröberg och Trygger, hvarjämte herr Ohlsson från Vexjö anmält frånvaro. Den 25 februari 1899 förekom ärendet i kamrarna. I Första Kammaren utvecklade herr Trygger, understödd af herr Leman, att denna skärpning vore *obehöflig*, *obillig* och *farlig* för vårt samhälle. De betonade det juridiskt ohållbara i lagändringen och varnade för att under intryck af en viss, om än aldrig så berättigad, stämning skriva lag. Däremot förordades den nya lagen varmt, såsom högst nödig och behöflig för svensk mans frihet, af herrar Carl Pettersson, Dickson, Unger och Wieselgren samt godkändes utan votering.

I Andra Kammaren fördes en längre debatt i ämnet, hvarur må anföras följande:

Herr *Husberg* framhöll det inkonsekventa i den nya lagen. »Om en person försöker tvinga en annan att begå mord, men denne står emot och icke går in därpå, blir försökaren icke med straff belagd. Men om en person försöker tvinga en annan till arbetsinställelse, blir försöket såsom sådant belagdt med straff.» Lagen innebär »en principiell och genomgående brytning med de grunder, på hvilka vår lagstiftning hittills varit byggd i fråga om försöksbrott». Vidare skulle lagen »i sin tillämpning medföra ganska mycken osäkerhet och oklarhet»; det blir svårt att säga, »hvar gränsen ligger mellan tvingande hot och ett mer eller mindre aggressivt försök att inverka på någons öfvertygelse». Förslaget »går vida utöfver hvad från motionärens egen syndunkt bort kunna anses tillräckligt».

Herr *Staaß* utvecklade den ofantliga betydelsen af arbetarnes sammanslutning och kritiserade, att lagutskottet tagit »en något för utpräglad ståndpunkt på arbetsgifvarnes sida i fråga om sin syn på fackföreningsväsendet». Han fortsatte: »Jag har svårt att förstå, att den lagstiftning, som här sättes i fråga, kan med rätta kallas för annat än en verklig klasslagstiftning, en fullkomlig undantagslagstiftning. — Orättvisa beskattningslagar, som träffa en viss klass, äro utan tvifvel farliga, äro utan tvifvel orätta. Men det är värre, ifall man utaf strafflagen, som skulle vara ett värn omkring samhället i det hela mot dess farliga individer, bygger pallissader mellan den ena klassen och den andra, *kring* den klass, som har makt och som har egendom, *mot* den klass, som saknar makt och saknar egendom.»

Herr *Lindhagen* gaf uttryck åt sin tro, »att det är arbetareorganisationen, som med tiden skall göra arbetarne fria, och jag tror att just den skall taga bort allt det ofog, som den fria konkurrensen — hvilken lagutskottet kallar den lugna ekonomiska utvecklingen — ohäjdadt ställer till».

»Hvad den juridiska sidan angår», fortsatte talaren, »måste jag med herr Husberg till alla delar instämna däri, att den föreslagna bestämmelsen skulle blifva en undantagslag i ett enskildt fall af den mest uppseendeväckande art. Den strider så

fullkomligt mot alla straffregler och särskildt mot den rättsuppfattning, som vi i vårt land sedan gammalt haft, att jag verkligen häpnar, huru man kan vilja införa ett sådant legaliseradt godtycke i stället för den lagbundna frihet, som varit vår lagstiftnings främsta princip. Jag kan knappt tänka mig annan förnuftig grund för ett sådant stadgande, än att man anser, att vi böra träna oss för en eventuell inkorporering under den ryske tsarens ordhålliga styrelsesätt. Jag får verkligen säga, att tiden är så allvarlig för de små folken, att de böra tänka på viktigare saker än att syssla med småfnaskiga försök att med strafflagsbestämmelser lösa den sociala frågan. Mera än något annat är det viktigt, att de små staterna skaffa ett verkligt fädernesland för sina medborgare, att de på alla sätt vid fäderneslandet binda äfven alla dessa arbetare, hvilkas blod är godt nog att rinna, då det gäller.»

Herr *Elowson* såg i förslaget ett försök »att upphäffa en grundsats, som vunnit häfd i den svenska kriminallagen och som har sitt stöd i den moderna rättsläran, nämligen att vid straffmätning bör bestämdt skiljas mellan försök till brott och fullbordadt brott». Herr *J. Olsson* i Stockholm framhöll olikheten, hvori man ställer arbetare och arbetsgifvare, ty »man har *icke* föreslagit något straff för arbetsgifvare, som försöka tvinga någon till deltagande i arbete». Utan detta uppnås icke likhet inför lagen. Herr *Henricson* saknade i förslaget det »underlag af rättvisa och humana principer, hvarpå lagstiftningen borde vara byggd».

Utom af de redan nämnda yrkades afslag i anföranden af herrar *Holmgren* i Varnhem och *Eriksson* i Elgered, hvarjämte följande medlemmar af kammaren genom instämmanden eller reservationer tillkännagåvo sin ställning på afslagsidan: herrar *Höjer*, *Wavrinsky*, *Branting*, *Nyström*, *Aulin*, *Zetterstrand*, *Zetterman*, *Gethe*, *Thylander*, *K. G. Karlsson*, *Eriksson* i *Bäck*, *Andersson* i *Uppsala*, *Hammarström*, *Broström*, *D. Persson* i *Tällberg*, *Norman*, *Hansson* i *Solberga*, *Olsson* i *Mårdäng*, *Ericson* i *Vallsta*, *Johnsson* i *Bollnäs*, *Waldenström*, *Centervall*, *Thor*, *Styrlander*, *Erikson* i *Qväcklingen*, *Bromée* och *Norberg*.

För motionen uppträdde först motionären, som medgaf det teoretiska berättigandet i vissa invändningar, men »från rent praktisk synpunkt» ansåg fackföreningsrörelsen stå »under en mycket osund, för att icke säga samhällsvådlig ledning», hvilken kräfde särskilda åtgärder. Genom denna lagändring skulle man »just vinna det åsyftade målet, träffa egentligen dessa herrar agitatorer och uppviglare, som ställa till oreda mellan arbetsgifvare och arbetare». Han sade sig ha framlagt förslaget »i främsta rummet till *arbetarnes* bästa» samt slöt med att »gifva tillkänna, att mitt lagförslag är visst icke formuleradt af mig själf, utan har blifvit underkastadt pröfning af jurister, som sannolikt besitta lika stor juridisk kunskap och, som jag vet, stå lika högt på ämbetsmannabanan som lagutskottets vice ordförande» (dåvarande landshöfding *Husberg*).

Hr *Svensson* i *Karlskrona* såg i den nya lagen »ett effektivt skydd för arbetets frihet», så att icke längre »dessa strejkledare och deras lejda bulvaner hindra en ärlig arbetare från att gå till sitt arbete». Lagen vore otillräcklig; en för våld tilltalad strejkare i *Malmö* hade blott kunnat dömas till 2 månaders fängelse.

Herr *Redelius* ville likaledes skydda arbetarne, »och om det också blefve till gagn för samhället, så skulle det ju icke vara olämpligt. Men om det blefve till gagn för strejkledarne och deras bulvaner, det lämnar jag därhän. Om det skulle bli till skada för dem, så må det så ske, ty sådana personer äro för samhället att likställa med skadedjur. Jag tror, att vi böra skydda våra arbetare emot sådana och bereda arbetarne förmånen att fritt och i stillhet få förvärfva sitt eget bröd.»

Hr *Boëthius* sökte utveckla att rätten att icke arbeta kräfde som fyllnad rätten att arbeta, eljés lämnade man frihetens princip. En lagstiftning till skydd för denna frihet är ett skydd för arbetarerörelsen. Talaren fann sig dock »icke i det hela tilltalad» af nu föreliggande formulering.

Med 108 röster mot 93 biföll äfven Andra Kammaren lagutskottets hemställan.

Riksdagens skrivelse om den för dess del beslutade lagändringen kom därpå i vederbörlig ordning till högsta domstolen. Allmänna meningen lugnade sig dock så tämligen angående den som rent omöjlig ansedda lagen, när det blef bekant, att högsta domstolen *enhälligt afstyrkte* sanktion på densamma. Andra Kammarens under en tillfällig stämning fattade beslut (närmast föranledt, efter hvad det vill synas, af några händelser vid Svedalastrejkens början) skulle sålunda komma att få lämna rum för en nyktrare besinring. Högsta domstolens anmärkningar mot formuleringen, där ytterligare utvecklades de juridiska invändningar, som framförts af Heriar Husberg, Trygger m. fl., kunde väl så mycket mindre ignoreras, som, efter hvad det uppgafs, det icke i mannaminne förekommit, att Kungl. Maj:t i en rent juridisk formfråga behandlat högsta domstolen som luft.

Men denna undantagslag mot arbetarklassens sammanhållningssträfvan blef äfven i sin egen tillkomst ett undantag från god laga ordning. Dåvarande justitieministern *Annerstedt* advocerade med några lugnande anmärkningar till statsrådsprotokollet mot de svåra invändningar högsta domstolen gjort. Om ovissheten beträffande försök till tvång genom »hot» förmenade han sålunda, att man nog vid lagtillämpningen skulle kunna utröna, »huruvida allvar och brottslig afsikt varit förbundna med hotet». Det lika straffet vid blott försök och vid fullbordadt brott, hvilket högsta domstolen anmärkt som orimligt, sökte han försvara med hänvisning till de låga straffgrader, som *kunde* ådömas, »ända ned till 5 kronors böter». Behöfvet af lagen stödde han för sin del i främsta rummet på det synnerligen straffvärda i att söka hindra någon att utföra ett arbete, som vore »*nödvändigt*» för vinnande af hans och hans familjs uppehälle. Och mot högsta domstolens hufvudskäl, att det vore orimligt att upptaga till straffbarhet försök till tvång genom hot eller våld *endast* i här afhandladt syfte, svarade han med en flagrant misstolkning; han ordade om brottsliga syftens vanlighet, där högsta domstolen erinrat om andra sådana farlighet.

På detta slags skäl, mot ett enhälligt högsta domstols-utdömande af lagens form, som blott burits upp af ett knappt stämmingsflertal i en Andra Kammare, hvilken redan gått att inför valmännen svara för

sitt fögderi, fann likafullt Kongl. Maj:t den 10 juli 1899 rikets sannskyldiga nytta bäst främjas af bifall till herr Annerstedts sanktionsyrkande. Så blef den efter motionären af folkmun döpta s. k. *Åkarpslagen* gällande lag i Sveriges land.

Denna sanktionering blef följande riksdag helt naturligt föremål för en efterräkning, ehuru denna, som förhållandena lågo, måste stanna vid protester till Andra Kammarens protokoll. Det var vid den s. k. décharge-debatten den 2 maj 1900. Herrar *Branting* och *Staaß* förde vid detta tillfälle folkprotestens talan. Den förre stämplade lagen som »klassupphetsningslag», en kränkning af den regeringen åliggande ovälden de olika samhällsklasserna emellan. Man hade skyndat att pressa igenom, hvad man hade i sin hand, ty ett sådant »missfoster till lagförslag» skulle den nyvalda Andra Kammaren aldrig ha godkänt. Det hela hade för öfrigt tycke af en politisk bytesaffär med Första Kammaren, två parter, som göra upp på tredje mans bekostnad: »i norska frågan kuuna vi icke gå eder till mötes, men här ha vi i stället denna sirejklag mot arbetarne». Herr *Staaß* karakteriserade justitieministerns polemik mot högsta domstolen, som tillkommen »pro forma». Regeringen har »på ett otillbörligt sätt i politiskt syfte velat smeka en härskande klass' fördomar och lägga hyende under ett härskande partis intressen». Kongl. Maj:ts rådgifvare ha här »icke iakttagit rikets sannskyldiga nytta».

Åtskilliga instämmanden följde dessa tal, men något yrkande kunde ju då icke ens framställas.

Det yrkandet vilja däremot vi undertecknade, med snart ett half årtiondes erfarenhet om lagens verkningar och tillämpningssätt, nu framlägga. Vi formulera det till en begäran om återställande af lagtexten i dessa paragrafer, sådan den var före den 10 juli 1899.

Historien om tillkomsten af denna s. k. Åkarpslag, som här ofvan relaterats, är i sig själf af den art, att motiveringen för detta vårt yrkande kan utfalla kort. Ty af densamma framgår med all önskvärd klarhet, att denna lagändring från början burit det förhatliga märket af en *undantagslag*, riktad enbart mot de samhällsklasser, hvilka af orättfärdiga rösträttsbestämmelser hållas utestängda från sitt tillbörliga inflytande på lagstiftningen.

För att icke riskera denna undantagslag i en samvetsgrannare förnyad pröfning tvekade man icke att låta en sådan eljest genomgående grundsats i vår strafflag falla, som att försök till brott och fullbordadt

brott icke bör af lagen straffas lika. Man lät icke heller hejda sig af den juridiska orimligheten, att försök till tvång i svårt brottsliga syften fortfarande skulle förbli straff-fria, medan ett enda särskildt syfte, som för en inflytelserik klass kändes obehagligt, rycktes in under strafflagen.

Men för oss äro dessa formellt-juridiska brister, så ytterst betecknande de än må vara för hela lagändringens art och karakter, dock icke de främst afgörande skälen, hvarför vi yrka på återgång. Det djupast upprörande, det som framför allt stämplar denna lagändring som klasslagstiftning, är, att den vänder sin udd ytterst mot själfva *syftet* att vidmakthålla solidaritet bland arbetare inbördes.

För en grupp arbetare, som söker gent emot kapitalets öfvermåktiga tryck försvara eller förbättra sin knappa bärning, är sammanhållning alldeles själfallet det enda medlet att vid konflikttillfällen göra sina önskningar gällande. Öfverlöpare, som bryta sammanhållningen och falla sina klassbröder i ryggen, bli helt naturligt vid ett sådant socialt krigstillfälle betraktade med mycket bittra känslor. Det förtjänar för öfrigt anmärkas, att i den mån organisationstanken och det gemensamma uppträdandet vinner terräng äfven bland arbetsgifvarne, framträda också bland dem precis samma slags känslor gent emot sådana dåliga kolleger, som vid ett afgörande tillfälle gå sin egen väg, och man söker bland annat genom ytterst kraftigt verkande vitesbestämmelser skydda sig mot mindre pålitliga kamrater.

Där fackföreningsrörelsen hunnit längre, höjt och fostrat arbetarskarorna, tar visserligen som regel denna ovilja mot strejkbrytare icke vidare de brutala former, som den första instinkten anvisar. Arbetarne lära sig, att de kunna vinna sitt syfte att hålla dylika elementer borta utan tillgripande af våldsamma medel, hvilka blott kompromettera deras sak och hela deras klass. Men lika visst som våld och farligt hot måste anses som förkastliga medel i dylika konflikter, lika visst är det, ehuru icke försvarligt, dock *förklarligt* att sådant emellanåt i upphetsning kan förekomma.

Hur ställer sig nu vår svenska lag inför dessa förhållanden? Jo så, att uppsätlig misshandel, där ringare eller ingen skada följt, försonas i vanliga fall med böter, i svårare fall med fängelse i högst 6 månader. Detta gäller äfven när våldet skett fullständigt meningslöst, kanske som uttryck af ett upphetsadt nidingsinne.

Men har samma slags misshandel, som eljest försonas med t. ex. 50 kronors böter, icke alls varit uttryck för nidingsinne, utan skett i missriktadt nit om kamraters sammanhållning, då faller arbetaren numera under Åkarpslagen, då kan han prisa sig lycklig, om det stannar vid

några månaders fängelse eller straffarbete, och han *kan* straffbeläggas upp till 2 års straffarbete!

Intet under då att, vi våga säga, *hela* den självständiga svenska arbetareklassen känner tillvaron af denna lag af 10 juli 1899 som en permanent utmaning, en fortgående kränkning af den likhet inför lagen, som skulle vara en af det moderna samhällets hörnstenar. Och det nit, hvarmed åklagarmakten flerstädes sökt under konflikttider göra hvarje kontrovers mellan strejkande och arbetande till ett s. k. Åkarpsmål, har ytterligare bidragit att befästa lagens dåliga anseende. Ty väl att märka, det är icke det, som väcker protest, att öfvervåld straffas, äfven då det begås af en strejkande mot en som brutit solidariteten, utan den *undantags hårdhet*, hvarmed just dessa misshandels- och hotmål af lagen bedömas, den *partiskhet* man finner i lagens uppträdande som enkom skyddsmur för strejkbrytande, »dessa välsinnade» arbetare, som 1899 års lagutskott — sannerligen tydligt nog — betecknade dem.

Särskildt det nyss gångna året har varit rikt på åtal och domar efter denna lag. I samband med hamnarbetarekonflikterna i Stockholm och Gäfle har en mängd personer ställts inför rätta, och om de ej hade haft tillgång till en duglig och förstående försvarare, skulle helt visst lagens obillighet framträdt i ännu mer skärande ljus än hittills blifvit fallet. Men dessa många mål och den utveckling, som därunder gifvits af olika sidor af lagens innebörd, ha också gjort den önskan allt allmänare att se, hur den nuvarande Riksdagen vill ställa sig till en vädjan om afskaffande af denna i en olycklig stund tillkomna undantagslagstiftning. Att det syfte, som föresväfvat motionären och 1899 års lagutskott, att träffa »strejkledare» och »agitatorer», icke i aflägsnaste mån uppnåtts genom denna lagändring, det borde till och med de mest fanatiska motståndare till arbetarnes organisation numera fått klart för sig. Lagen drabbar hårdt och på måfå ute i själfva massan, den inbjuder genom sin obestämdhet direkt till missbruk, med ett ord: långt ifrån att, som man kanske trodde, skydda samhällsfreden utgör den tvärtom en ständig fara för densamma, helt enkelt därför att den hvilar på ett ohöjdt klassintresses, icke på den opartiska rättvisans grund.

Vi hemställa därför, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att 22 och 24 §§ i 15 kap. strafflagen skola åter erhålla samma lydelse, som de hade före sanktionerandet af den nya lydelsen den 10 juli 1899.

I motionens syfte hafva herrar *L. Gust. Broomé, S. H. Kvarnzélius, Oskar Berg, A. Thylander, Johan Forssell, D. Holmgren, Gust. Österberg, E. G. Åkerlind, M. Sundström, Jakob Pettersson, A. Hedin, John Olsson, Fridtjuv Berg, David Bergström, Magnus Höjer, J. Byström, W. Johansson i Öija, P. Hörnstén, Edvard Wavrinsky, M. F. Nyström* och *Oskar Eklund* instämt.

Motionärerna hafva grundat sitt förslag om återställande af 15 kap. 22 och 24 §§ strafflagen till den lydelse, nämnda lagrum ägde före utfärdandet af lagen den 10 juli 1899, på två hufvudsakliga skäl. Det ena gäller de brister i formellt juridiskt hänseende, hvarmed de genom sistberörda lag införda ändringarna enligt motionärernas mening äro behäftade; det andra skälet åter, hvilket motionärerna uttryckligen angifvit utgöra hufvudmotivet för deras framställning, har hämtats från uppfattningen, att ifrågavarande lagbestämmelser i sin nuvarande affattning skulle innebära en undantags- och klasslagstiftning, hvilken, såsom motionärerna uttrycka sig, vänder sin udd mot själfva syftet att vidmakthålla solidaritet bland arbetare inbördes.

Hvad angår de rent juridiska betänkligheterna emot den nuvarande lydelsen af berörda paragrafer, vill utskottet till en början erinra därom, att dessa betänkligheter, såsom jämväl motionärerna i sin redogörelse omnämnt, voro föremål för öfverläggning och pröfning redan vid den behandling inom Riksdagen, som föregick beslutet om de sedermera genom lagen den 10 juli 1899 stadfästa lagändringarnas antagande. De synpunkter, som bestämde högsta domstolens afstyrkande utlåtande i ämnet, innefattade alltså ej några nya, vid frågans behandling inom Riksdagen förbisedda skäl emot de beslutade lagändringarna. Detta förhållande är efter utskottets mening af ej oväsentlig betydelse för bedömande af motionärernas förslag att rifva upp ett af Riksdagen så nyligen som 1899 fattadt beslut. De anmärkningar, som inom Riksdagen och högsta domstolen framställdes emot den nya lydelsen af förenämnda paragrafer, äro för öfrigt enligt utskottets åsikt ej af så stor vikt, att däraf kan hämtas giltig anledning att föredraga den äldre lydelsen af ifrågavarande paragrafer framför den affattning, dessa erhöello genom lagen den 10 juli 1899. Hvad sålunda beträffar anmärkningen, att den nya lydelsen innebure tillämpning af en för vår strafflagstiftning i allmänhet främmande grundsats i fråga om försöks straff-

barhet, i ty att försök till sådant brott, hvarom i förenämnda paragrafer förmåles, belagts med samma straff som det fullbordade brottet, torde böra erinras, att ett sådant likställande af försöket med det fullbordade brottet i nu ifrågavarande fall kan hafva sitt särskilda berättigande därutinnan, att det objektiva faktum, som betecknar skiljaktigheten mellan försök och fullbordadt brott, nämligen att vid försök den afsedda effekten uteblifvit, just i fråga om brott emot den personliga friheten är af väsentligt mindre betydelse än fallet är beträffande andra brottsarter. Redan i försökshandlingen ligger nämligen, då den yttrar sig i våld eller hot, ett fullbordadt ingrepp i den personliga friheten, och denna kränkning kan till och med vara svårare i ett fall, då syftet med kränkningen ej vinnes, än då den afsedda verkan inträder. Det torde rent af kunna sägas innebära en principiell oriktighet att i fråga om brott emot personlig frihet draga gränsen emellan försök och fullbordadt brott på samma sätt som vid brottsbedömning i allmänhet sker.

I detta sammanhang må framhållas, att vår lagstiftning redan före nu ifrågavarande lagändringars införande upptagit bestämmelser, som i fråga om straffbarhet likställde försök med fullbordadt brott, och det bör särskildt uppmärksammas, att ett af dessa fall gällde brott emot den personliga friheten. Enligt 15 kap. 11 § strafflagen straffas nämligen pinande i syfte att tvinga någon till bekännelse lika, vare sig det brottsliga syftet vinnes eller ej.

Högsta domstolens hufvudanmärkning emot den nya lydelsen af ofta nämnda paragrafer afsåg förslaget att stadga straffskärpning allenast för våld och hot, som hade till syfte att tvinga någon att deltaga i arbetsinställelse eller att hindra någon att återgå till arbete eller att öfvertaga erbjudet arbete. I detta afseende framhölls, att nämnda syfte ej vore mera farligt eller förkastligt än många andra, som kunde förekomma, såsom t. ex. att förmå annan till brott eller att utpressa penningar, och det borde efter högsta domstolens åsikt ej ifrågakomma, att våld eller hot i sist omnämnda syften straffades lindrigare än våld eller hot, som afsåges i 15 kap. 22 § strafflagen. Hvad denna anmärkning angår, vill utskottet ej förneka dess berättigande i teoretiskt och principiellt afseende, om ock densamma, såsom framhölls vid föredragning af högsta domstolens utlåtande inför Kungl. Maj:t, praktiskt sedt icke bör tillmätas alltför stor betydelse; men i hvarje fall anser utskottet det ej böra ifrågasättas att undanröja den oegentlighet, anmärkningen afser, på det af motionärerna föreslagna sätt. Skall något göras i det med anmärkningen afsedda syfte, bör detta efter utskottets mening ske

genom införande af straffskärpning för våld eller hot äfven i andra brottsliga syften än dem, som omförmälas i nuvarande 22 § af 15 kap. strafflagen, och ingalunda åstadkommas genom att ur strafflagstiftningen borttaga en däri redan införd bestämmelse, som tillgodoser ett, efter utskottets mening, obestriddigen befintligt praktiskt behof.

Såsom en tredje anmärkning emot förenämnda paragrafers lydelse har framhållits den obestämdhet, som vidlåder begreppet hot såsom förutsättning för straffbart försök till sådant brott, som i paragraferna omhandlas. I detta afseende har uttalats, att nämnda obestämdhet skulle kunna medföra, att personer komma att åtalas och dömas för åtgärder, hvilka i allmänhet anses fullt befogade eller som varit af beskaffenhet att ej den ringaste fara för den afsedda effektens inträdande uppstått. Såvidt utskottet kan finna, bör denna anmärkning ej tillmätas vidare betydelse. För de lagskipande myndigheterna lärer ytterligare ledning vid tillämpningen af ifrågavarande straffbestämmelse ej vara erforderlig än den, som kan hämtas från allmänna principer inom strafflagstiftningen. Af dessa torde nämligen följa, att hotet ej kan blifva föremål för straff i andra fall, än då detsamma varit af så allvarlig beskaffenhet, att det inneburit fara för det därmed afsedda brottsliga syftets förverkligande, och än mera framhäfves detta såsom förutsättning för straffbarhet genom stadgandet, att hotet skall innebära försök till sådant brott, hvarom här är fråga. Härigenom är nämligen uteslutet, att straff för hot ådömes i sådana fall, då hotet ej rimligen kan antagas hafva varit tillräckligt för framkallande af därmed åsyftad effekt.

Såsom af det ofvan sagda framgår, är utskottet af den uppfattningen, att de juridiska betänkligheter, som kunna anföras emot den nuvarande lydelsen af 15 kap. 22 och 24 §§ strafflagen, icke äro af beskaffenhet att påkalla lagändring i den af motionärerna angifna riktning, och detta desto mindre som erfarenheten under de år, lagen af den 10 juli 1899 ägt tillämpning, icke ådagalagt några på förenämnda påstådda brister i lagstiftningen beroende olägenheter i lagskipningen. Fastmera torde kunna vitsordas, att de nya bestämmelserna tillämpats med varsamhet och försiktighet och sålunda varit väl ägnade att främja det syfte, som därmed afsetts. Utskottet är härmed inne på själfva kärnpunkten i den till stöd för motionen afgifna motivering. Motionärerna hafva velat påstå, att syftet med ifrågavarande bestämmelser varit att förhindra och förkväfva arbetareklassens nutida sträfvan den att genom sammanslutning verka för sina intressens tillgodosende och därigenom sökt gifva en förhatlig prägel åt den vidtagna

lagstiftningsåtgärden. Enligt utskottets bestämda mening är detta påstående fullkomligt oberättigadt. Vore motionärernas uppfattning riktig, skulle detta innebära, att de brottsliga åtgärder, mot hvilka ifrågasvarande straffbestämmelser äro riktade, vore ägnade att främja ernåendet af arbetareklassens önskemål. Långt ifrån att detta är fallet, vågar utskottet påstå, att det ligger i arbetareklassens eget välförstådda intresse, att lagstiftningen kommer den till hjälp för att förhindra sådana uttryck af missriktad solidaritetskänsla som dem, om hvilka nu är fråga, och därigenom förebygga, att arbetareklassen i sina lofliga sträfvanden efter förbättring af sina ekonomiska och sociala lifsvillkor föres in på afvägar. Och för samhället, såsom hägnare af alla medborgares lagliga rätt, är det efter utskottets mening en oafvislig plikt att inskrida emot missförhållanden, som för samhällets lugna utveckling medföra fara, dessa missförhållanden må sedan framträda på det ena eller andra området af samhällsverksamheten. Då nu erfarenheten visat, att de straffbestämmelser, som i vår lag funnos meddelade emot tvingande genom våld eller hot, i flere afseenden voro otillräckliga att hämma de missbruk, hvartill vissa om också endast ett fåtal af arbetareklassen i sin utvecklingskamp gjorde sig skyldiga, var det endast en naturlig följd af förhållandena själfva, att samhället vidtog åtgärder i syfte att öka effektiviteten af det emot sådana missbruk riktade straffhot och sålunda kraftigare än dittills skett värna den personliga och individuella friheten. Att den i sådant syfte genomförda lagstiftningen skulle utgöra en till motverkande af arbetareklassens lofliga sträfvanden tillskapad undantags- och klasslagstiftning, vill utskottet sålunda bestrida. Visserligen afser denna lagstiftning hufvudsakligen förhållanden, som stå i sammanhang med kroppsarbete, men denna omständighet kan, enligt utskottets åsikt, i och för sig lika litet stämpla densamma såsom en undantags- eller klasslagstiftning som det vore berättigadt att till dylik lagstiftning hänföra andra bestämmelser, hvilkas tillämpning är i afseende å omfattning på ena eller andra sättet begränsad. För afgörande af frågan, huruvida en undantags- eller klasslagstiftning föreligger, är det alldeles utan betydelse, huruvida de förhållanden, som lagstiftningen afser att reglera, förekomma mer eller mindre allmänt, på flera eller färre områden af samhällslifvet. Straffhotet är ju ej riktadt mot någon viss klass utan mot en hvar, som gör sig skyldig till förbrytelsen i fråga. Ur berörda synpunkt kan sålunda efter utskottets åsikt ej göras någon befogad erinran emot ifrågasvarande lagstiftning, utan håller utskottet före, att densamma i stort sedt väl fyller det kraf, som för samhället bör vara den ledande grundtanken, att bereda allmänt väl genom ett

kraftigt skyddande af den enskilda medborgarens rätt och frihet gent emot andras obehöriga våld och hot.

Under åberopande af det anförda får utskottet alltså hemställa,

att förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 mars 1904.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservation

af herrar *Zetterstrand, A. Olsson, Lindhagen, Staaff* och *Segerdahl*, hvilka ansett, att motionen bort af utskottet tillstyrkas.

Herrar *Leman, F. Andersson* och *Waldenström* hafva begärdd få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.